

Partidul comunist în Europa

În limbajul zilelor noastre, un **partid comunist** este un partid politic care promovează comunismul, o interpretare specială a filozofiei sociopolitice a marxismului a gânditorului și liderului bolșevic Vladimir Ilici Lenin. Partidele comuniste din zilele noastre pot uneori să nu folosească în mod oficial termenul "communist" pentru a se autodenumi. Chiar dacă fac asta, însă, nu toate partidele comuniste urmează interpretările stricte ale uneia din școlile comunismului: leninismul, maoismul, stalinismul sau troțkismul.

Primele partide comuniste au început să fie înființate în toată lumea la începutul secolului al XX-lea, după fondarea de către bolșevici a Internaționalei Comuniste. Partidele comuniste au deținut puterea în 21 de națiuni de-a lungul istoriei, cea mai importantă țară comunistă fiind Uniunea Sovietică.

În anul 2005, partidele comuniste sunt la putere în Cuba, Republica Populară Chineză, Vietnam, Laos și Coreea de Nord. În cazul partidului comunist chinez (PCC), adoptarea așa numitei economii socialiste de piață, cunoscută și ca "socialism având caracteristici chinezești", a făcut ca numeroși comuniști și partide comuniste din toată lumea să afirme că PCC a abandonat parțial sau total comunismul în favoarea capitalismului și a societății de consum, o poziție pe care partidul chinez o respinge cu hotărâre. Adoptarea de către Partidul Comunist Vietnamese a așa numitei doi moi, politică asemănătoare cu cea chineză, a dus la critici puternice similare.

În Coreea de Nord, marxismul a fost înlocuit în mod oficial de ideologia Ideilor Ciuce. În 2002, Coreea de Nord a început un experiment economic asemănător cu cel chinezesc în Regiunea economică Kaesŏng. Câteva alte regiuni, așa cum este Sinŭiju la granița cu China, au fost desemnate ca "regiuni administrative speciale", regiuni în care politicile economiei de piață sunt permise. În ultimii ani, în fosta republică sovietică Moldova, Partidul Comunist a recucerit puterea pe cale democratică. Mai trebuie spus că până în acest moment, acest guvern, oficial denumit "comunist", nu s-a deosebit prin acțiunile sale prin nimic de guvernele "capitaliste" de mai înainte.

Primele partide comuniste

Prima organizație marxistă internațională a fost Liga Comunistă, care apăra principiile enunțate de Karl Marx și Friedrich Engels în Manifestul Comunist și care se inspira din exemplul Comunei din Paris. Grupul s-a dizolvat în anul 1852, după apariția mai multor facțiuni care nu se înțelegeau între ele.

Partidul Bolșevic a cucerit puterea în timpul revoluției din 1917. În martie 1918, partidul și-a schimbat numele în "Partidul Comunist din Întreaga Rusie (Bolșevicii)", cunoscut însă mai degrabă sub numele de "Partidul Comunist".

Mai multe partide comuniste au fost create, mai ales în Europa, în al doilea și al treilea deceniu al secolului al XX-lea, ca rezultat al luptelor faționale din interiorul celor mai multe partide socialiste ale timpului. Unele facțiuni apărau ideea drumului către socialism pe căi legale, parlamentar-democratice, în timp ce altele doreau să se ajungă la revoluție și la utilizarea forței împotriva vechilor structuri sociale, considerând că drumul democratic nu poate fi urmat. De

obicei, grupurile pro-revoluție se autodenumeau *comuniste*, în timp ce facțiunile care doreau o trecere graduală de la capitalism la socialism au păstrat numele de *socialiste* sau *social democrate*. Cele mai importante curente *social democrate* au abandonat marxismul până pe la jumătatea secolului trecut. Troțkismul și alte câteva ramuri autoprocimate marxist-revoluționare au afirmat că partidele comuniste influențate de sovietici, sub influența stalinismului, s-au depărtat de poziția originală marxist-leninistă în aceeași perioadă. Prin contrast, antirevizioniștii, care se autoprocimateau, de asemenea, ca marxiști revoluționari, considerau că Uniunea Sovietică s-a îndepărtat de drumul socialismului adevărat din momentul discursului secret al lui Nikita Hrușciov din 1956. Aceștia din urmă au fost suporterii revoluției chineze din 1949 a lui Mao Zedong și a Revoluției culturale din China, dar au abandonat acest sprijin în momentul în care a devenit clar, în viziunea lor, că Deng Xiaoping și al său "socialism având caracteristici chinezești" se îndrepta către restaurarea capitalismului în marea țară asiatică.

Partidele comuniste vest europene în perioada postbelică

Membrii partidelor comuniste au fost persecutați în multe țări occidentale la începutul perioadei războiului rece, când sentimentele antisovietice și anticomuniste erau alimentate de guvernele occidentale ca o parte a strategiei lor în războiul rece. Totuși, în unele țări capitaliste precum Italia și Franta, partidele comuniste foarte puternice s-au bucurat de un sprijin popular important și au jucat un rol hotărâtor în viața politică a țărilor lor în perioada care a urmat războiului. Ei au dezvoltat o variantă a ideologiei comuniste cunoscută cu numele de Eurocomunism. Această teorie susținea edificarea unei economii planificate de tip socialist sub conducerea unui guvern ales democratic prin alegeri libere într-un sistem multipartit. Această linie politică a fost o ruptură clară cu linia politică sovietică, dar aceste partide au menținut relații bune, sau cel puțin diplomatice, cu Partidul Comunist al Uniunii Sovietice.

Partidele comuniste din lumea a treia

În lumea a treia, partidele comuniste au devenit foarte populare în anumite țări, deoarece ele au promis răsturnarea structurilor guvernamentale considerate opresive de majoritatea populației, ca și ridicarea nivelului de trai al celor săraci. De multe ori, partidele comuniste au jucat rolul dominant în lupta pentru cucerirea independenței de sub puterile coloniale. Războaiele rezultante au fost deseori împletite în ițele războiului rece, Uniunea Sovietică sprijinind forțele comuniste, iar Statele Unite ale Americii sprijinind forțele anticomuniste. Cele două superputeri au purtat războaie prin interpuși, așa cum a fost în războiul din Vietnam, în care trupele sud-vietnameze și americane au luptat împotriva comunistilor locali, sau cum a fost cazul războiului din Afganistan, în care trupele sovietice au luptat împotriva mujahedinilor sprijiniți de SUA, care încercau să răstoarne guvernul prosovietic comunist afgan. Vietnam și Laosul sunt și azi guvernate de partide comuniste.

Comuniștii din țările blocului răsăritean în perioada postsovietică

Odată cu prăbușirea Uniunii Sovietice, partidele comuniste au pierdut monopolul politic în toate țările Europei Răsăritene și în fostele republici sovietice. În multe cazuri, partidele comuniste s-au reorganizat ca partide noi socialiste sau social democrate, câteva dintre ele rămânând însă de factura ortodox-comunistă. Multe dintre fostele partidele comuniste și diferitele lor succesoare au rămas cu o puternică influență în viața politică locală din fostele țări ale blocului răsăritean.